

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel +372 681 4650 fax +372 667 8399 E-mail eki@ki.ee

Alkoholi tarbimine ja alkoholipoliitika

(elanike hinnangute alusel)

Tallinn
Jaanuar 2005

Vastutav täitja: Evelin Ahermaa

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 681 4650

e-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Alkoholi tarbimise harjumused	4
1.1. Elanike hinnang enda alkoholi tarbimisele.....	4
1.2. Elanike alkoholsete jookide eelistused	7
1.3. Alkoholi tarbimisega seotud probleemid.....	11
2. Hinnang Eesti riigi alkoholipoliitikale	14
2.1. Alkoholi kättesaadavus.....	14
2.2. Hinnang alkoholipoliitika meetmetele.....	17
Kokkuvõte	23
Lisad	
Lisa 1. Küsitlustulemuste protsentjaotused	24
Lisa 2. Küsitlustulemuste protsentjaotused sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes	27
Lisa 2.1. Alkoholsete jookide tarbimise sagedus	27
Lisa 2.2. Hinnang, milline peaks Eesti riigi alkoholipoliitika olema	33
Lisa 2.3. Suhtumine alkoholipoliitika muutmise ettepanekutesse.....	34
Lisa 3. Küsitletud kogumi iseloomustus.....	47

SISSEJUHATUS

Alkoholiga seonduvad teemad on Eestis olnud aastaid aktuaalsed, seda nii majanduslikust aspektist (laekuvad maksud) kui sotsiaalsest aspektist (elanike alkoholi tarbimise kahjud). 2004. aastal leidsid aset muutused mitmes alkoholiga seotud valdkonnas. Siseriiklikult tõi 2004. aasta kaasa näiteks alkoholi öise jaemüügi keelu Tallinnas ning alkoholi aktsiisimäärade muutmise diskussiooni. Viimase tulemuseks oli alkoholiaktsiisi tõstmise kava, mille kohaselt alkoholsete jookide aktsiisimäärad (v.a veinile ja kääritatud joogile etanoolisisaldusega üle kuue mahuprotsendi) kasvavad 5% kolmel järjestikusel aastal (2005-2007). Eestist sai 1. mail 2004. aastal Euroopa Liidu (EL) liige, mis tõi alkoholiga seotud küsimustes kaasa muutusi eelkõige reisijate pagasis transporditava alkoholi lubatud kogustes (reisija poolt ühest EL liikmesriigist teise toimetatava alkoholi piirnormid on õllele 110 l, veinile 90 l, vahetootele 20 l, muule alkoholile 10 l).

EV Põllumajandusministeeriumi tellimusel uuris Eesti Konjunktuuriinstituut (EKI), kuidas on 2004. aastal muutunud elanike hinnangud Eesti alkoholipoliitika suhtes ning kuidas hinnatakse alkoholsete jookide tarbimisega seotud küsimusi. Selleks viis EKI 2004. aasta novembris läbi elanike ulatusliku küsitluse alkoholiga seotud teemade kohta. Analoogiline küsitlus leidis aset ka aastatel 1998-2003.

Käesoleva töö eesmärgiks on välja selgitada elanike alkoholi tarbimise harjumused ning suhtumine riigi alkoholipoliitikasse. Sellest tulenevalt on töö jaotatud kaheks peatükiks. Esimene peatükk kajastab elanike hinnangut enda alkoholi tarbimisele, tarbimiseelustusi erinevate alkoholsete jookide liikide lõikes ning hinnanguid alkoholi tarbimisest tulenevatele probleemidele. Teine peatükk keskendub riikliku alkoholipoliitika problemaatikale. Analüüsi tulemused kajastavad 2004. aasta olukorda ning muutusi, võrreldes aastatega 1998-2003. Peatükkide lõikes on tulemused esitatud ka graafiliselt.

Uurimistöö tugineb 720 Eesti elaniku kirjalikule küsitlusele (teostatud 2004. a novembris). Küsitletud kuuluvad EKI tarbijate paneeli koosseisu ning esindavad läbilõiget Eesti elanikest soo, rahvuse, elukoha, regiooni, vanuse (18-74 eluaastat), hariduse ja netosissetuleku (pereliikme kohta kuus) järgi.

KOKKUVÕTE

Eesti elanikud joovad alkoholi enda hinnangul vähe ning tarbimise peamiseks põhjusteks on seltskonna mõttes üritustel ning perekondlikel tähtpäevadel alkoholsete jookide joomine, kuid ka alkoholi tarbimine pingete mahavõtmiseks ning lõõgastumiseks. Kõige sagedamini tarbitakse Eestis õlut ja veini, kanget alkoholi juuakse harvemini ning kõige väiksema tarbimissagedusega jookideks on siider, *long drinkid* ja kokteilid. Seejuures on nimetatud jookide suhtes tarbijatel välja kujunenud eelistusmallid. Tarbijate eelistuste alusel saab järeldada, et veini näol on tegemist rohkem naiste poolt ning viina ja õlle näol rohkem meeste poolt joodava joogiga. Selliseid noorte seas rohkem tarbitavaid jooke nagu siider, *long drinkid* ja kokteilid ei joo näiteks pensionärid peaaegu üldse. Peale viina muud kanged alkoholised joogid (nagu viski, konjak jne) on eelistatumad Põhja-Eesti elanike hulgas ning kõrgema sissetulekuga inimeste seas.

Ehkki enda hinnangul joovad Eesti elanikud alkoholi vähe, hinnatakse üldist alkoholi tarbimistaset Eestis kõrgeks. Sellega seoses on elanike arvates ka mitmeid probleeme, eriti kriitiliseks on hinnatud olukord alkoholijoobes sõidukijuhtidega. Samas nimetasid elanikud küsitlusel veel teisigi Eestis olulisi probleeme, mis on ajendatud või soodustatud alkoholi tarbimisest (nagu näiteks isikuvastased kuriteod, kodune vägivald ning terviseprobleemid). Alkoholi tarbimise vähendamisel on elanike arvates kõige suurem roll kanda tarbijatel endil, kuid oluliseks teguriks on ka meediakanalite vahendusel edastatav informatsioon. Elanike hinnangul tuleks alkoholi reklaami senisest rohkem piirata ning seejuures suhtuda rangemalt kange alkoholi reklaami. Kõige sobivamateks alkoholi reklaami kohtadeks on elanike meelest alkoholi müügikohad ning kõige ebasobivamateks kohtadeks tänavareklaami suured väliplakatid.

Eesti riigi alkoholipoliitika peaks elanike hinnangul olema piirangutega, kuid võrdselt 42% vastanutest pooldas küsitlusel rangeid piiranguid ning mõnevõrra liberaalsemat vähete piirangutega alkoholipoliitikat. Alkoholi kättesaadavuse kohta selgus uuringust, et jätkuvalt hindas 2/3 alkoholi tarbijatest seda normaalseks ning 28% märkis küsitlusel, et alkohol on nende elukohas liiga kättesaadav. Seejuures on alkoholi öise jaemüügi keeluga piirkondade elanikest ligi kolmveerand taolise ajalise kitsendusega rahul ning pooldab kohaliku omavalitsuse otsust. Alkoholipoliitika meetmetest pooldavad elanikud kõige rohkem noorte vabaaja veetmise võimaluste laiendamist ning laste harimist alkoholialase teadlikkuse suurendamiseks. Samuti pooldatakse ka alkoholi teatud müügipiirangute kehtestamist (nt müügikeeld spordivõistlustel) ning alkoholijoobes inimeste rangemat karistamist õigusrikkumiste korral. Kõige ebapopulaarsem meede on aktsiisimäära suurendamine ja selle kaudu hinna tõstmine.